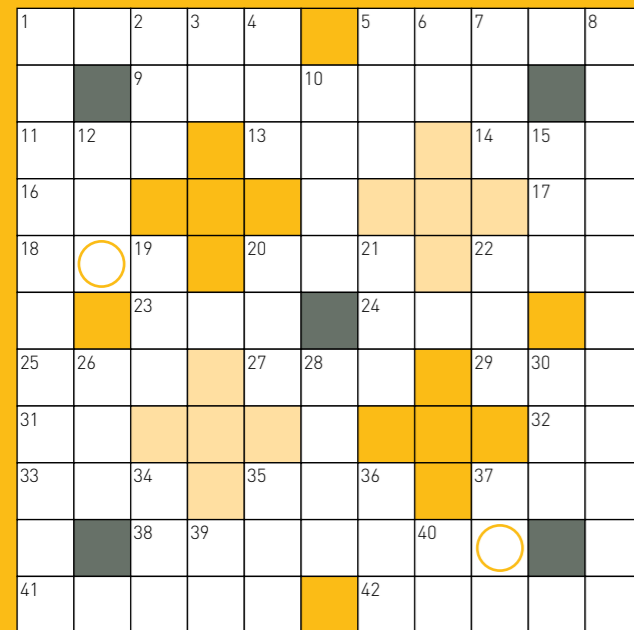


# OTO PUZZEL

Wintertijd is puzzeltijd! Vul de ontbrekende woorden of gedeeltes van woorden in. De meeste woorden hebben min of meer te maken met OTO. De totaaloplossing kunt u voor 21 januari 2011 opsturen naar [m.camps@otolimb.org](mailto:m.camps@otolimb.org) o.v.v. naam en adres. Onder de goede inzendingen zal een prijswinnaar worden getrokken. Deze zal worden vermeld in de volgende uitgave van deze nieuwsbrief.



## OPLOSSING

1 36 38 18 3 22 24 3 13 4 40 19 18 31

## HORIZONTAAL

- |                 |                |                  |
|-----------------|----------------|------------------|
| 1 ...natie      | 20 keurmerk    | 33 ...anisatie   |
| 5 ...cenummer   | 22 dagblad     | 35 ambt...bied   |
| 9 ...platform   | 23 ...istent   | 37 ...etbaarheid |
| 11 ...dvrage    | 24 nieuw       | 38 ...ende wijs  |
| 13 ...enwerking | 25 rook...k    | 41 pleger        |
| 14 ...ening     | 27 wet         | 42 ...mie        |
| 16 ...tentie    | 29 ...nie      |                  |
| 17 voord...l    | 31 ZIR...      |                  |
| 18 sportcomité  | 32 ...tiologie |                  |

## VERTICAAL

- |                          |                             |                |
|--------------------------|-----------------------------|----------------|
| 1 ...elijkheid           | 12 opleiden-trainen-oefenen | 34 instantie   |
| 2 ...ventie              | 15 brandw...                | 35 bo...and    |
| 3 curriculum virtae      | 19 ...amiteiten             | 36 nasl...     |
| 4 adv...                 | 20 g...olk                  | 37 ontz...     |
| 5 luchtvaartmaatschappij | 21 ...-arts                 | 39 syst...m    |
| 6 virtu...l              | 22 ...dzaak                 | 40 ...adkracht |
| 7 e...onomie             | 26 ...ichting               |                |
| 8 ...kte                 | 28 ...onaal                 |                |
| 10 ...enoefening         | 30 ...iek                   |                |

Kijk voor meer informatie over OTO-projecten, subsidie-aanvragen, nieuws, belangrijke data en documenten op:

[WWW.OTOLIMBURG.ORG](http://WWW.OTOLIMBURG.ORG)

## COLOFON

OTO NIEUWSBRIEF VERSCHIJNT 2 KEER PER JAAR

REDACTIE MARIJ CAMPS EN MARIA KERCKHOFFS-HANSEN

FOTOGRAFIE GHOR LIMBURG-NOORD EN PHIL NIJHUIS (JOOP ALBERDA)

VORMGEVING AD EIGHT CREATIEVE COMMUNICATIE, ROERMOND

DRUK VAN GRINSVEN DRUKKERS, VENLO



# OTO LIMBURG UPDATE

OTO LIMBURG VOORBEREIDING OP RAMPEN EN CRISES

JANUARI 2011 Deze nieuwsbrief is een uitgave van OTO Limburg, voorbereiding op rampen en crises.



GHOR LIMBURG-NOORD



GHOR LIMBURG-NOORD



## AGENDA

Stuurgroep OTO  
12 JANUARI

ROAZ Overleg Zuid  
17 JANUARI

ROAZ Overleg Noord  
19 JANUARI

## CONTACTPERSONEN

OTO-coördinator  
Marij Camps  
088-1191825  
[m.camps@otolimb.org](mailto:m.camps@otolimb.org)

LMDCC  
Gerrit Vernimmen  
06-23979284  
[info@lmdcc.nl](mailto:info@lmdcc.nl)

Financiële afhandeling  
M. Kerckhoffs  
043-3876396  
[m.kerckhoffs@mumc.nl](mailto:m.kerckhoffs@mumc.nl)

Voor contactpersonen van de zorginstellingen  
Zie de website [www.otolimb.org](http://www.otolimb.org)

## INHOUDSOPGAVE

SAMENWERKING  
ZORGINSTELLINGEN VIA LIAISONS  
EEN PRIMA BASIS  
P1-2

RAV LIMBURG NOORD HOUDT  
AMBULANCEMEDEWERKERS MET  
E-LEARNING BIJ DE LES  
P3

TOPCOACH JOOP ALBERDA  
INSPIREERT BESTUURDERS  
TIJDENS ROAZ-BIJEENKOMST  
P4

SAMENVATTING JAARPLAN  
OTO IN LIMBURG OP WEG...  
P5

REGIONALE OTO-BIJEENKOMST  
LEERZAME ONTMOETING  
P6

CENTRALISTEN ZUID-LIMBURG  
OPGELEID TOT CALAMITEITEN-  
COÖRDINATOR  
P7

OTO PUZZEL  
P8

## SAMENWERKING ZORGINSTELLINGEN VIA LIAISONS EEN PRIMA BASIS

Liaisons zijn sleutelfunctionarissen die bij een grootschalig incident of calamiteit zorgen voor de verbinding tussen de verschillende organisaties en ketenpartners. Onlangs kwamen de liaisons van de veiligheidsregio Limburg-Noord bijeen voor een opleidingsdag. Thera de Pauw van de Zorggroep was daar voor het eerst bij aanwezig. We leggen haar vijf vragen voor.

### LIAISONS IN HET AC-GHOR

De afgelopen jaren heeft het GHOR-bureau Limburg Noord samen met ketenpartners diverse activiteiten ondernomen om de samenwerking in de acute fase van een grootschalig incident te organiseren. Centraal hierin staat het Actiecentrum GHOR, dat bestaat uit een hoofd actiecentrum, administratieve ondersteuning en ICT-ondersteuning. Wanneer dit voor het incident relevant is, worden in het Ac-GHOR bovendien sleutelfunctionarissen ('liaisons') van de ketenpartners ingezet. De inzet van liaisons is afhankelijk van het soort incident. Bij een groot ongeval zal het meestal niet nodig zijn om een volledig bemenst actiecentrum met liaisons op te tuigen. Daarentegen is in geval van een griepdemonie het wenselijk om ten minste de huisartsen, apothekers, verpleeg- en verzorgingshuizen (inclusief de thuiszorg), ziekenhuizen, ambulance-

dienst, GGD en NRK in de bezetting van het Ac-GHOR op te nemen.

### DE MEERWAARDE VAN OPLEIDEN, TRAINEN EN OEFENEN

Sleutelfunctionarissen van diverse organisaties hebben deelgenomen aan oefeningen rondom Hoogwater (dec 2008) en Ac-GHOR (2007 en 2009 rondom het onderwerp griep). Zij waren vrijwel unaniem van mening dat deze opzet een enorme meerwaarde heeft bij de gezamenlijke aanpak van crises en rampen. Onlangs vond een specifieke opleidingsdag voor liaisons plaats, bestaande uit een informatief ochtendprogramma en een oefening in de middag.

### VIJF VRAGEN AAN THERA DE PAUW

Thera de Pauw, concernmanager sociaal beleid bij de Zorggroep, nam deel aan de opleidingsdag voor liaisons en deed een aantal belangrijke inzichten op.

Lees verder op pagina 2 >



### 1. Hoe zag het programma van de opleidingsdag eruit?

De dag begon met een informatieochtend over het ontstaan en de ontwikkeling van de GHOR en de veiligheidsregio's. Vervolgens werd aan de hand van concrete calamiteiten van de afgelopen 25 jaar geïllustreerd wat er zoal goed en fout kan gaan. Na een rondleiding door het actiecentrum volgde een praktijk-oefening rond een meerdaagse stroomuitval in Noord- en Midden-Limburg.

### 2. Heb je de opleidingsdag als zinvol ervaren?

Zeer zeker! Ik ben achterwacht voor onze vaste liaison Mark Schapendonk, die de opleidingsdag vanwege zijn vakantie niet kon bijwonen. Zo'n dag is altijd zeer leerzaam en het is belangrijk voor de liaisons om elkaar met enige regelmaat te ontmoeten. Iedereen was enthousiast over de dag, met name over het praktijkgedeelte. Het is goed om te oefenen in terugkoppelen en contact zoeken met de juiste mensen, zodat je weet wie je precies wanneer moet hebben. Voor mijzelf heeft de dag een aantal eye-openers opgeleverd.

### 3. Wat is het belangrijkste inzicht dat je hebt opgedaan?

Het belang van overzicht houden. Wanneer zich een grootschalige incident voordoet, is je primaire reactie om meteen aan de slag te gaan. Dat is logisch, je wilt snel te hulp schieten. Het is echter van essentieel belang om eerst

goed inzicht in de situatie te krijgen, dan pas kun je gericht hulp bieden op de plaats waar deze het hardste nodig is. Als voorbeeld werd een kettingbotsing genoemd die op een mistige dag in Breda plaatsvond. Door de mist was niemand op de hoogte van de omvang van het ongeluk; de toegesnelde ambulances begonnen direct aan de rand hulp te verlenen. Het is echter veel beter als de eerste ambulance die ter plekke is, probeert overzicht te creëren.

In de praktijk kan dat natuurlijk best lastig zijn, als allerlei mensen ter plaatse letterlijk om hulp roepen... Dit is een voorbeeld uit de ambulancepraktijk, maar ook voor zorgorganisaties geldt bij opgeschaalde zorg: eerst de situatie doorgronden, dan een plan maken. Dat is mijn belangrijkste inzicht van de dag.

### 4. Welke taak heeft de liaison van de Zorggroep precies?

De Zorggroep is een van de grootste zorgorganisaties van de regio, met vestigingen door Midden- en Noord-Limburg. Onze liaison is het aanspreekpunt voor de hele sector VVT (verpleging, verzorging en thuiszorg) in de veiligheidsregio Limburg Noord. Hij onderhoudt dus het contact met de overige acht zorgorganisaties in deze regio. We nemen die verantwoordelijkheid graag op ons. Overigens maakt de sector verpleging, verzorging en thuiszorg pas sinds een kleine twee jaar deel uit van het actieteam dat bij opgeschaalde zorg wordt gevormd. We zijn dus nog volop aan het leren, over en weer.

### 5. Wat zijn belangrijke leerpunten voor de sector?

Je merkt tijdens zo'n dag met overige liaisons dat organisaties als de GGD, ziekenhuizen en het Rode Kruis beter op calamiteiten zijn voorbereid. Dat is ook logisch, omdat zij in de acute fase de eerst aangewezen partijen zijn. Maar er zijn genoeg situaties denkbaar waarbij de sector VVT een belangrijke rol kan spelen. We kunnen bedden vrijmaken, artsen, verpleegkundigen en verzorgenden beschikbaar stellen. Voor een liaison is naast het contact met andere ketenpartners ook de interne communicatie en coördinatie van belang. Die blik naar binnen heeft ervoor gezorgd dat ik samen met onze liaison Mark Schapendonk de komende tijd nader ga onderzoeken hoe we zaken beter kunnen organiseren. Bijvoorbeeld door het doorlichten van continuïteitsplannen en het in kaart brengen van knelpunten. De opleidingsdag zal binnen de Zorggroep dus zeker nog het nodige spin-off effect hebben!



De ambulancemedewerkers van RAV Limburg Noord moeten jaarlijks een behoorlijk aantal uren aan opleiding en training besteden om bekwaam te blijven in hun vakgebied. Een uitgekende combinatie van e-learning en simulaties houdt de verplichte trainingen interessant. Een innovatieve benadering die ook toepasbaar is voor de competentieontwikkeling rond grootschalige incidenten.

## RAV LIMBURG NOORD HOUDT AMBULANCEMEDEWERKERS MET E-LEARNING BIJ DE LES

### AANTREKKELIJK ÉN DIEPGAAND

Riky Wilbers is regionaal opleidingscoördinator RAV Limburg Noord. Aan haar de uitdaging om de nascholing voor medewerkers in de ambulancezorg prikkelend en stimulerend te houden. Riky: "Van ambulancemedewerkers wordt verwacht dat zij onder alle omstandigheden hun kennis, ervaring en protocollen kunnen toepassen in de praktijk. Dat vereist de nodige creativiteit en daar willen we recht aan doen met een innovatief en verrassend scholingsaanbod. We willen boeien én diepgang bieden. Ten aanzien van vaardigheidstraining zijn we overtuigd van de kracht van simulaties. Hiervoor beschikken we over een eigen praktijkruimte, het 'skills lab' waar we praktijksituaties nabootsen. Voorheen werd zo'n oefening altijd voorafgegaan door een opriscurus van de theorie. Tijdens zo'n schoolse les werd bestaande kennis opgefrist en nieuwe informatie toegevoegd. De theorie werd op min of meer op dezelfde manier behandeld, in collegevorm. Dit theoretische gedeelte wilden we ook verlevendigen; zo zijn we op e-learning uitgekomen."

### BETERE WISSELWERKING TUSSEN THEORIE EN PRAKTIJK

Inmiddels zijn er in samenwerking met Doczero verschillende e-learning modules ontwikkeld, waarin naast tekst ook foto- en videomateriaal is verwerkt. De ambulancemedewerkers kunnen de module doorlopen waar en wanneer ze maar willen, een reguliere pc met internetverbinding volstaat. In deze leerprogramma's moet onder meer een theoretische toets worden gemaakt. Vervolgens moet binnen zes weken na het afronden van het theoretische programma de vaardigheidsoefening in het skills lab worden

gedaan. Na minimaal twee maanden volgt dan nog eens zo'n praktijksimulatie, terwijl een onderwerp voorheen pas weer na een jaar aan bod kwam. Riky: "Er zit nu meer tijd tussen de theorie en de praktijk, vroeger vonden beide onderdelen op één dag plaats. Nu is de theorie compleet met oefening in een digitale omgeving en wordt binnen twee maanden de praktische vaardigheid geoefend. Dat maakt het realistischer en geeft ons meer inzicht in de wijze waarop en mate waarin theorie wordt verwerkt. De deelnemers krijgen na de praktijkoefening feedback en zonodig leerpunten om aan te werken. Doordat we het lesmateriaal zelf hebben ontwikkeld, is de herkenbaarheid groot. In alle beelden zien de deelnemers hun eigen materialen en voertuigen terug, daardoor wordt hun eigen praktijk zo dicht mogelijk benaderd."

### MOGELIJK DANKZIJ AXIRA

Menigeen zal zich bij het lezen van bovenstaande afvragen: waar betaalt RAV Limburg Noord dit allemaal van? Het antwoord is Axira, een coöperatieve samenwerking tussen zelfstandige regionale organisaties voor ambulancezorg. Hierin werken Ambulancezorg Fryslân, UMCG Ambulancezorg, RAV IJsselland, Ambulance Oost en RAV Limburg Noord samen aan oplossingen om hun dienstverlening te verbeteren, vernieuwen en efficiënter te maken. E-learning is een van de projecten die in gezamenlijkheid is opgepakt.

### ONDERZOEK NAAR LEERRENDMENT

E-learning maakt de theoretische lessen afwisselender, kan zonder docent plaatsvinden in de eigen tijd van de medewerker, maar levert het ook een beter leerrendement op?

Om daar achter te komen, doet momenteel een nurse practitioner i.o. in het kader van zijn Master opleiding Nurse Practitioner Emergency Care onderzoek bij RAV Limburg Noord. Riky: "Natuurlijk willen we boeiende nascholing, maar dat is slechts een middel om ons doel te bereiken: competente ambulance-medewerkers. Om erachter te komen of de combinatie e-learning en simulaties effectief is, hebben we een nulmeting gedaan van de leerresultaten van een vaardigheidstraining. Aan de hand van deze informatie kunnen we de nieuwe opzet met de oude vergelijken."

### OPGESCHAALDE ZORG

Juist in de voorbereiding op calamiteiten is simulatie een krachtig opleidingsmiddel. In de praktijk komen rampen, gelukkig, niet vaak voor en de grootschalige mono- en multidisciplinaire oefeningen vinden ook niet met grote regelmaat plaats. Riky: "Met de eerste gelden uit de OTO-subsidie hebben we eind 2008 een digitaal leerprogramma aangeschaft dat diverse omgevings- en hulpverleningspakketten bevat. Met dit programma kunnen verschillende soorten grootschalige incidenten en rampen worden nagebootst. Dat werkt prima, alleen is dit hulpmiddel geen vervanging voor het aanbieden van theoretische kennis. Momenteel zijn we ook hiervoor een e-learning module aan het ontwikkelen. Het beeldmateriaal is gemaakt, we willen de module in de loop van 2011 aanbieden. Eind 2011 kunnen we de balans opmaken en zien of het ook in dit specifieke domein het gewenste rendement oplevert. Mijn verwachting is dat e-learning zeker een bijdrage kan leveren aan een nóg betere voorbereiding op grootschalige incidenten en rampen."

# TOPCOACH JOOP ALBERDA INSPIREERT BESTUURDERS TIJDENS ROAZ-BIJEENKOMST

Elk jaar worden alle bestuurders die betrokken zijn bij het Regionaal Overleg Acute Zorgketen (ROAZ) uitgenodigd voor een bijeenkomst op strategisch niveau. Dit keer staan naast de reguliere vergadering een interessante presentatie en een inspirerende masterclass op het programma. Een verslag van de highlights.

## EEN UITGELEZEN LEERMOMENT

De ROAZ-bijeenkomst van 16 november jl. staat in het teken van een zo efficiënt mogelijke invulling van acute zorg. Een thema dat voldoende aanknopingspunten biedt voor een levendig overleg tussen de diverse ketenpartners. Nu de bestuurders toch samen zijn, wordt de gelegenheid aangegrepen om hen na het officiële gedeelte nog een informatief avondprogramma aan te reiken. Kennisuitwisseling en deskundigheidsbevordering zijn immers speerpunten van OTO.

## DR NELIS OVER DE ONDERZOEKSRaad VOOR VEILIGHEID

Dr Annemiek Nelis van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVR) geeft een verhelderende presentatie over de achtergrond, werkwijze en doelstellingen van de onderzoeksraad. De OVR is in 2005 opgericht als onafhankelijke onderzoeksraad met als doel toekomstige voorvallen te voorkomen of de gevolgen ervan te beperken. Dr Nelis erkent dat een onderzoek van de OVR best pittig kan zijn voor de betrokkenen. De media-aandacht, de betrokkenheid van diverse externe partijen en het gevoel in het beklagdenbankje te zitten, maken de sfeer rond een onderzoek vaak beladen. Maar ze benadrukt tegelijkertijd dat het doel van elk onderzoek is lering te trekken; de schuldvraag blijft buiten beschouwing. Het referentiekader van de Onderzoeksraad voor veiligheid wordt gevormd door de geldende wet- en regelgeving (wat is verplicht?), de normen en richtlijnen van de branche en de betrokken partijen (wat is afgesproken?) en de eigen verantwoordelijkheid van de betrokkenen (wat wordt verwacht?). Met name die laatste twee punten hebben we als ketenpartners binnen de veiligheidsregio's voornamelijk zelf in de hand.

## JOOP ALBERDA OVER TEAMWORK

Na de presentatie van dr. Nelis volgt een boeiende masterclass van topcoach en sportmanager Joop Alberda. De coach kreeg landelijke bekendheid toen hij in 1996 het Nederlands volleybalteam naar een Olympische titel leidde. Sinds die tijd is Alberda actief op internationaal niveau. Als technisch directeur van het NOCNSF, technisch coördinator van het Russische nationale voetbalelftal, en dit jaar als algemeen



manager van de Cervélo wielploeg in de Tour de France. Joop Alberda is sterk in het samensmeden van individuele uitblinkers tot één hecht, efficiënt team. Dat is een interessante expertise voor onze regionale zorgorganisaties, die in geval van een calamiteit óók perfect moeten kunnen samenwerken. Als iemand weet hoe je teams met opleiden, trainen en oefenen klaar stoomt voor succes, dan is het wel deze topcoach. Zijn betoog is dan ook inspirerend en alhoewel hij niet rechtstreeks refereert naar de praktijk van acute zorgverlening worden gedurende de avond steeds meer parallellen zichtbaar. Zo vertelt hij over de wijze waarop hij zijn team aanzet tot het maken van fouten om te komen tot verbeteringen van kleding en materiaal. Bij opleiden, trainen en oefenen met acute zorg draait het eveneens om het leren van fouten, maar óók om het leren van de dingen die goed gaan. Het is belangrijk ook de successen te signaleren, zodat het niet bij toevalstreffers blijft. Interessant is ook de anekdote over de zeiltocht die Alberda ooit maakte met zijn team, om buiten de context van het volleybalveld te onderzoeken waar ieders talenten lagen. De ene speler verdween benedendeks om koffie te zetten, de ander liep direct door naar het stuurwiel om het roer over te nemen. Zo kwam de identiteit en aanleg van iedere speler in een ander daglicht te staan. Het optimaal benutten van die eigenheid en talent is de sleutel tot het smeden van een perfect team.

## SAMEN PRESTEREN ONDER VEELEISENDE OMSTANDIGHEDEN

In een nationaal volleybalteam is een bijkomende moeilijkheid dat de spelers in de reguliere competitie soms tegenover elkaar staan.

Tijdens de Olympische Spelen moeten ze samen voor goud gaan. Sommige hulpdiensten hebben in de dagelijkse praktijk eveneens te maken met tegengestelde belangen. Tijdens acute zorgsituaties moeten zij daarover heenstappen om samen te presteren onder de meest veeleisende omstandigheden. We moeten gebruikmaken

van elkaars expertise en daar ook dicht bij blijven. In het verleden was nog weleens het idee dat tijdens een calamiteit alles anders moest worden aangepakt. Inmiddels weten we dat we vooral zoveel mogelijk moeten aansluiten op de dagelijkse praktijk, op onze eigen kracht en de werkwijze die we gewend zijn. Van daaruit moeten we samenwerken en

voortbouwen op elkaars specialismen. De bevolgen masterclass van Alberda groeit langzaam maar zeker uit tot het hoogtepunt van een zeer betekenisvolle ROAZ-bijeenkomst. De bestuurders blijven nog lang nafilosoferen over teamwork en topprestaties....

## SAMENVATTING JAARPLAN OTO IN LIMBURG OP WEG...

De basis van de OTO-activiteiten in onze regio ligt vast in het meerjaren beleidsplan OTO 2009-2012. Onlangs is het jaarplan 2011 verschenen met daarin een tussenstand, een vooruitblik en vooral ook de aanbeveling richting zorginstellingen in Limburg: ga aan de slag met OTO en dien projectvoorstellen in. Het volledige jaarplan vindt u op [www.oto-limburg.nl](http://www.oto-limburg.nl), hier alvast de hoofdlijnen.

## INITIATIEF VANUIT EIGEN VERANTWOORDELIJKHEID

De zorginstellingen in Limburg zijn in 2010 actief benaderd om met OTO aan de slag te gaan. Ze worden gestimuleerd projectvoorstellen in te dienen waarbij de nadruk ligt op het bevorderen van een systematische aanpak door de zorginstellingen zelf. Vanuit eigen verantwoordelijkheid initiatieven nemen, is het devies. Door de sterke verbinding met de GHOR-bureaus konden snel en effectief vertaalslagen worden gemaakt en aangesloten worden bij regionale ontwikkelingen en ketenbrede activiteiten.

## LIMBURGS MEDICAL DISASTER COMPETENCE CENTRE

In 2010 is de behoefte aan sterkere inhoudelijke ondersteuning van de zorginstellingen in Limburg geconstateerd. Hiervoor is als pilot het Limburgs Medical Disaster Competence Centre (LMDCC) opgericht, een tweejarig project dat door de GGD Zuid-Limburg in samenwerking met het OTO-project is ontwikkeld.

Belangrijke speerpunten voor 2011 zijn:

1. Het ondersteunen in het aanbieden en verwerven van goede opleidingen in het kader van rampen en crisissen.

2. Innovatie op het terrein van opleidingen/oefeningen op verzoek van de zorginstellingen en OTO.
3. Het verbeteren van de kwaliteit door organisatieoverstijgende activiteiten rondom OTO te ondersteunen en te faciliteren, waarbij uitgangspunt blijft dat organisaties zelf verantwoordelijk zijn.

## DRIE NIVEAUS

Dit jaar onderscheiden we voor het eerst activiteiten en aandachtspunten op drie niveaus: provinciaal, subregionaal (de veiligheidsregio's) en decentraal.

### Subregionaal

Op het niveau van de veiligheidsregio is het streven: meer samenhang in oefeningen en trainingen, waarbij meerdere organisaties met

elkaar participeren. Denk hierbij aan het Actiecentrum GHOR waar liaisons van de diverse organisaties met elkaar samenwerken, het thema crisiscommunicatie.

### Decentraal

Decentraal streven we ernaar dat in 2011 75% van de zorgorganisaties binnen het ROAZ-overleg beschikt over een eigen jaarplan OTO.

### VERDER OP WEG

In 2011 gaan we het ingezette beleid verder vormgeven, vandaar de titel van het Jaarplan 'OTO in Limburg op weg'.

Er is voor 2011 een flink aantal jaarplannen ingediend, dus dat stemt positief. In 2011 gaan we in gezamenlijkheid en binnen de eigen organisaties verder doorpakken.



# REGIONALE OTO-BIJEENKOMST LEERZAME ONTMOETING

Om de beschikbare stimuleringsmiddelen voor opleiden, trainen en oefenen te blijven ontvangen, moest vóór 1 december jl. het nieuwe jaarplan worden ingeleverd bij het ministerie van VWS. Wat is een goede invulling van zo'n jaarplan? En zijn er misschien projecten en initiatieven te bundelen om tot een overtuigende subsidieaanvraag te komen? Tijdens de regionale OTO-bijeenkomst 30 september was er alle ruimte om hierover van gedachte te wisselen met ketenpartners uit de regio.

## INFORMATIEVE OCHTEND

Aan de OTO-bijeenkomst op 30 september jl. nemen in totaal 15 mensen deel, afkomstig uit ziekenhuizen, V&V-sector, GGZ, ambulance-diensten en GHOR. Helaas zijn er geen vertegenwoordigers van de huisartsen aanwezig, wél zijn er opvallend veel nieuwe gezichten. De dag wordt geopend door Dick Nagelhout, coördinator van het Traumacentrum Limburg. Daarna benadrukt Frank Rosier van het landelijk netwerk opgeschaalde zorg de meerwaarde van een OTO-jaarplan voor de individuele zorginstellingen. Ronduit verhelderend is zijn uiteenzetting van de landelijke ontwikkelingen, waaronder de leidraad crisisorganisaties (in zorginstellingen) en de eisen die hieraan worden gesteld. Op dit moment is het nog een conceptleidraad. Eind van dit jaar komen er ook kwalificatieprofielen beschikbaar voor de functies in de crisisorganisatie. Vervolgens vertelt OTO-coördinator Marij Camps iets meer over de structuur en opbouw van OTO in Limburg. De essentie van haar betoog: zorginstellingen moeten meer eigen verantwoordelijkheid nemen in de voorbereiding op rampen en crises. Het opstellen van een OTO-jaarplan werkt stimulerend, geeft houvast en fungeert meteen als subsidieaanvraag voor een toekomstige OTO-subsidie.

## AAN DE SLAG MET JAARPLANNEN

Geheel in de geest van opleiden, trainen en oefenen blijft het niet bij passieve kennisoverdracht. 's Middags gaan de deelnemers zelf aan de slag. Er worden drie groepen gevormd die vervolgens het format voor een OTO-jaarplan doorlopen. Zo maken de organisaties kennis met elkaar en leren ze van elkaars activiteiten. Hier vindt u puntsgewijs een aantal belangrijke bevindingen uit deze groepsessies.

## ALGEMENE BEVINDINGEN

De algemene conclusie aan het einde van de dag is dat het belangrijk is om elkaar in een dergelijke setting te ontmoeten, van elkaar te leren, handvatten te krijgen en te werken aan bewustwording. De wens wordt geuit om de resultaten uit OTO beschikbaar te stellen aan andere organisaties, maar producten die met OTO-gelden zijn ontwikkeld zouden niet verkocht moeten worden.

## AANDACHTSPUNTEN

Tot slot zijn er nog speerpunten uit het jaarplan naar voren gekomen, die breed gedragen worden. Hier noemen we drie ontwikkelingen waar op dit moment actie op ondernomen wordt.

## Opleiding crisisteam

In 2011 gaan we samen met de GHOR Academie

een ketenbrede pilot doen rond de opleiding crisisteam.

## ETS-vertaalslag

Het Emergo Train System is een realtime oefening die werkt met slachtofferkaarten. ETS is een table-top oefening ter voorbereiding op crisissituaties die met name veel in ziekenhuizen wordt gebruikt. Er is de wens geuit om deze methodiek te vertalen naar andere disciplines, waaronder huisartsen.

## Ontwikkeling oefening facilitair

Een aantal organisaties wil via een oefening onderzoeken of de facilitaire ondersteuning in acute zorgsituaties nog wel afdoende is. Centrale vraag is: zijn er voldoende materialen voorhanden en hoe wordt de bevoorrading gewaarborgd? Deze oefening wordt komend jaar opgezet.

### Groep 1: V&V, GGZ/GGD

- Organisaties zijn wel bezig met het ontwikkelen van diverse plannen, maar deze moeten nog worden omgezet in een OTO-beleid.
- Papier is nog geen borging.
- Om iets te kunnen realiseren is draagvlak binnen de organisatie vereist.
- Bewustwording van taken en verantwoordelijkheden moet van boven naar beneden nog verder worden vormgegeven binnen de organisaties.
- Er worden veel tips uitgewisseld en het dilemma van werkdruk vs prioriteitstelling is zeer herkenbaar.

### Groep 2: RAV/GHOR

- Er is veel diversiteit in de wijze waarop taken worden opgepakt.
- Er worden vooral ervaringen uitgewisseld en gesproken over verantwoordelijkheden.

- De mogelijkheden om samen onderwijsleermaterialen uit te breiden en effectiever met middelen om te gaan, moet verder worden onderzocht.
- Er zijn grenzen aan OTO-subsidie: doe niet meer dan mogelijk is binnen de eigen organisatie. Zorg dat het past binnen de ambities van de organisatie.

### Groep 3: ziekenhuizen

- Ziekenhuizen zijn al op veel fronten bezig en hebben soms het gevoel dat ze wel heel veel bordjes draaiende houden.
- Waar het nog vaak aan schort is vooral aan borging, het opstellen en bijstellen van evaluatiepunten.
- Er zijn veel momenten van herkenning. De deelnemers zijn het erover eens dat het belangrijk is buiten de box te denken en vinden het zinvol om hier met collega's over na te denken.



Bij een calamiteit is het een groot voordeel dat de centralisten van politie, brandweer en de ambulancezorg bij elkaar in één geïntegreerde meldkamer zitten. Een calamiteitencoördinator moet er vanaf begin 2011 voor zorgen dat bij een grootschalig incident het overleg tussen de drie disciplines nóg beter en gestructureerder verloopt. Een speciale opleiding bereidt de centralisten voor op deze taak.

# CENTRALISTEN ZUID-LIMBURG OPGELEID TOT CALAMITEITENCOÖRDINATOR

## NAAR EEN GESTRUCTUREERDE EN GEFUNDEERDE AANPAK

In Maastricht nemen overdag 11 centralisten de meldingen van de 3 disciplines aan. In 5 tot 10% van de gevallen werken ze samen om de inzet van bijvoorbeeld brandweer en politie of brandweer en ambulancezorg op elkaar af te stemmen. Harry Coenen, hoofd van de meldkamer ambulancezorg in Maastricht: "Die afstemming verloopt uitstekend, maar zodra zich een calamiteit voordoet, is samenwerking van een hele andere orde nodig: snel, doelgericht en in samenhang. Tot op heden werpt in zo'n geval één van de centralisten zich op als coördinator. In de praktijk blijkt die coördinatie knap lastig, omdat iedereen zo druk is met zijn eigen werkzaamheden. In het Gemeenschappelijk Meldkamer-Systeem (GMS) zien de centralisten van verschillende disciplines elkaars meldingen wel voorbijkomen, maar één centrale persoon die het overzicht bewaart en actief informatie uitwisselt is eigenlijk onontbeerlijk. Dit wordt ook landelijk onderschreven. De wet op de veiligheidsregio's stelt een calamiteitencoördinator in de toekomst zelfs verplicht. Vanuit deze ontwikkeling zijn we momenteel druk bezig om de rol van calamiteitencoördinator vorm te geven. Hierbij moet je denken aan de taakomschrijving, maar ook aan gerichte opleiding. Een aantal centralisten volgt momenteel een achtdaagse opleiding (verspreid over drie maanden) tot 'calamiteitencoördinator' bij het Nederlands Instituut Fysieke Veiligheid (NIFV) in Arnhem."

## CASUSSEN EN SIMULATIES

Benoit Oomen heeft de opleiding 'calamiteitencoördinator' onlangs afgerond. Hij is al 12 jaar werkzaam als centralist voor de regio Zuid-Limburg. Benoit: "Mijn ervaring als verpleegkundige in een ziekenhuis komt mij elke dag van pas, ik ken de witte kolom door en door. Dankzij de opleiding 'calamiteitencoördinator' heb ik meer inzicht gekregen in de processen van brandweer en politie. Daar krijg je in de dagelijkse praktijk wel mee te maken, maar toch steeds oppervlakkig. Tijdens opleiding aan het NIFV maakte ik deel uit van een vaste deelnemersgroep.

Dertien professionals van brandweer, politie én ambulancezorg, uit alle regio's van Nederland. Dat alleen was al heel leerzaam. Gedurende de cursus lag de nadruk sterk op het werken met casussen. Er is in Arnhem een ruimte ingericht als meldkamer waar incidenten zeer realistisch kunnen worden nagebootst. Tijdens deze virtuele rampen kregen de deelnemers steeds een andere rol toebedeeld, waaronder die van calamiteitencoördinator natuurlijk. Juist omdat je in de praktijk niet zo vaak een grip-situatie meemaakt, is het buitengewoon leerzaam om door middel van simulatie te oefenen."

## ALTIJD MINSTENS ÉÉN CALAMITEITENCOÖRDINATOR AANWEZIG

Begin 2011 verhuist de gemeenschappelijke meldkamer voor Zuid-Limburg naar het nieuwe Meld- en coördinatiecentrum (MCC), 100 meter verderop. Vanaf dat moment moet altijd één van de aanwezige centralisten de opleiding tot calamiteitencoördinator hebben gevolgd. Er moet dus te allen tijde iemand aanwezig zijn die erop is toegerust om in een crisissituatie als calamiteitencoördinator te fungeren. Harry Coenen: "Dat is nog een heel gepuzzel met roosters en bezetting, maar het gaat lukken. We zijn als witte kolom bezig met capaciteitsuitbreiding, de politie en de brandweer ook. Er komen reguliere centralisten bij, zodat er ruimte ontstaat om invulling te geven aan de vaste aanwezigheid van een calamiteitencoördinator. Iedereen is doordrongen van de meerwaarde en zelfs noodzaak van iemand die het overzicht bewaakt tijdens een calamiteit. Als je analyseert waar het bij rampen in het verleden misging, dan is het vrijwel altijd op coördinatie en communicatie. De calamiteitencoördinator moet er in de toekomst voor zorgen dat alle diensten hetzelfde beeld van een ramp hebben, vooral in het eerste uur van een ramp. Dit wordt ook wel 'the golden hour' genoemd, omdat dit uur zó essentieel is voor het verdere verloop van acute zorgverlening. Straks is er altijd een calamiteitencoördinator op de centrale aanwezig die dankzij opleiding, training en oefening een stuk gericht en zelfbewuster dat belangrijke uur in gaat.

